

NEUROLOGOVÉ A ŘÍZENÍ VOZIDLA

Vážená redakce „Neurologie pro praxi“!

Se zájmem jsem si přečetl článek mého spolužáka a kolegy dr. Káše (říkali jsme mu Káš, moc se ptáš) o panu profesoru Hennerovi a jeho řízení Fordky, jím pojmenované Dingo. Než přejdu k zamyšlení nad soudobou problematikou silniční nehodovosti a řízení motorových vozidel, připojil bych rád jednu z mnoha až neuvěřitelných historek z páně profesurovy řidičské minulosti.

Dnes jednosměrná spojka od Ječné ulice ke křižovatce ulic Kateřinské a Ke Karlovu, vedoucí k naší klinice, byla dříve průjezdná i směrem dolů. Pan profesor jel z kliniky domů a při vjíždění do Ječné předjel shora od náměstí I. P. Pavlova jedoucí tramvaj a zařadil se do pravého jízdního pruhu – tehdy byly koleje uprostřed ul. Ječné. Na křižovatce ve Štěpánské ho zastavil policista se slovy: „Ale pane profesore, jak nám to tu jezdíte! Vy jste neviděl tu tramvaj zprava?“ „Viděl, pane vrchní inspektore, ale kde byla tramvaj a kde jsem byl já... mám přece silný vůz a tak jsem si dovolil ji předjet.“

„Ale pane profesore, nepomyslel jste, že by kolem tramvaje mohl jet rychleji než ona stejně silný vůz, jako ten váš a Vy jste jej nemohl vidět?“ „Vidíte, na to jsem věru nepomyslel.“

Nyní však vážněji k naší stále narůstající silniční nehodovosti, provázející obrovský nárůst motorizace a stávající se do budoucnosti opravdovou hrozbou.

Jaké jsou její příčiny? V drtivé většině je to „lidský faktor“ – tedy chyba v nás – řidičích. Před mnoha lety (Čs. ortopedie...) jsem citoval Mc Farlainův výrok: „ukaz mi, jak řidiš a já ti povím, jak žiješ“. Spíše ještě hůře řídíme, než žijeme. Množství rychlých vozidel, nadměrné sebevědomí, neustálý spěch, stres, netolerantnost a bezohlednost k druhým, egocentrismus, arogance a agresivita jsou nejčastějšími příčinami malých i tragických dopravních nehod.

Nedání přednosti, nadměrná rychlost, nedostatečná vzdálenost mezi vozidly, přeceňování vlastních schopností i řízení pod alkoholem – to jsou jen následky řidičova chování a jeho postoje.

V literatuře se uvádí, že jen asi 2 % řidičů odpovídá za 25 % opakovaných, někdy vážných nehod. Můžeme tedy mluvit o recidivistech a těžko napravitelných jedincích na jedné straně a dále o osobách náchylných k nehodám (accident prone). U té první skupiny jde vždy o určitou

anomálii osobnosti (personality disorder), dříve nazývanou psychopatií až sociopatií.

Opět podle údajů z literatury je známo, že procento nehod způsobovaných zdravotně postiženými osobami (v USA včetně epileptiků!) je nižší než v celkové populaci. Je to otázka lepší zpětné vazby – větší odpovědnosti, pozornosti a koncentrace a dodržování předpisů.

Podobně jako v životě nelze svobodu jednotlivce stavět proti svobodě druhých. Svoboda druhých končí, když je bez předchozí dohody nějak omezována. To je klasická situace, se kterou se setkáváme denně na našich silnicích. Mohli bychom probírat jeden přestupek za druhým – od nedání přednosti při vjezdu do křižovatky, jízdy na červenou až po „skoronehody“ – které jsou pro účastníka většinou tím nejpřesvědčivějším výchovným zážitkem, pokud jsou ovšem schopni si domyslet eventuální následky... Dostáváme se zpět k oné „lidské chybě“, chybě v našem konání.

Jak nehodám předcházet? Prvním předpokladem je osobnostní výchova v rodině vedoucí k sebekázni, trpělivosti a tolerantnosti, ke slušnosti. Do výchovy řidiče patří pochopitelně získání patřičných teoretických znalostí a dovedností, které se prohlubují osobními zkušenostmi. O racionálním uspořádání předpisů, místních úprav vozovek, technickém stavu vozovek netřeba hovořit, zabývá se tím štáby odborníků. Osobně bych – alespoň v Praze – doporučoval co největší počet světelné (či jinak) ovládaných přechodů pro chodce a racionálně upravené příjezdy a výjezdy na hlavních tazích. Ve veřejných sdělovacích prostředcích by kromě obrazové dokumentace zničených vozidel měly být zveřejněny i následky – resuscitace postižených, jejich další osudy včetně zdravotních poškození a sociálních dopadů, propagace zavedení řidičských průkazů s kuponovým značením přestupků a posilování účelnějšího chování policie. Nejsem idealista v představě možnosti bezchybného chování tak mnohotvárných subjektů, jakými jsou lidé. Do omrzení opakovanými informacemi a u nenapravitelných patřičnými postihy lze ale podle mého názoru učinit pro větší bezpečnost na vozovkách mnoho.

*prof. MUDr. Jiří Tichý, DrSc.
emer. přednosta „Hennerovy“ neurologické kliniky
I. LF UK a VFN Praha*